

Kosmetisk behandling kun for estetikkens skyld er vanlig

Det er ingen tvil om at det er mange tannleger som utfører kosmetisk behandling kun for estetikkens skyld, og uten at det er nødvendig for den orale helsen, sier presidenten i Association for Dental Education in Europe (ADEE), professor Pål Barkvoll.

✍ TONE ELISE ENG GALÅEN OG ELLEN BEATE DYVI

hvilken grad skal tannleger utføre kosmetisk behandling? Ikke uten at inngrepet er medisinsk/odontologisk begrunnet, heter det i NTFs policydokument, vedtatt av NTFs representantskap i november 2021.

Hva betyr det for fremtidens allmennpraktikere? Og hvordan er situasjonen ellers i Europa?

– Tannlegetettheten i Norge i dag er omtrent like stor som på midten av 70-tallet. Stadig færre 18-åringer har karieserfaring. Andelen av befolkningen som fikk sine permanente tenner før fluoren kom på markedet synker år for år. Snaut 1 000 tannpleierårsverk har tatt over flere av allmenntannlegens tradisjonelle oppgaver.

– Det ingen tvil om at det er mange tannleger som utfører kosmetisk behandling kun for estetikkens skyld, og uten at det er nødvendig for den orale helsen. Det skjer i Norge, så vel som i Europa og i resten av verden, sier professor i oralkirurgi, Pål Barkvoll.

Skal forebygge og behandle sykdom

Policydokumentet «Nødvendig helsehjelp og kosmetisk behandling for pasienter innen odontologi» omhandler NTFs syn på grenseoppgangen mellom nødvendig helsehjelp og kosmetisk behandling.

Utgangspunktet er at tannleger er helsepersonell og derfor har som hovedoppgave å forebygge og behandle sykdom. Med hensyn til kosmetisk behandling sier NTF at tannleger ikke skal bidra til økt kroppspress i samfunnet, være seg sitt ansvar bevisst og alltid sørge for at behandlingen som utføres er medisinsk/odontologisk begrunnet.

Videre heter det at tannleger skal sette klare etiske grenser for behandling generelt, og for kosmetisk behandling spesielt og skal ikke bidra til å skape behov for behandling ved å markedsføre eller foreslå behandling som ikke er medisinsk/odontologisk begrunnet.

President I Association for Dental Education in Europe (ADEE), professor Pål Barkvoll, sier det er viktig at fremtidens tannleger får nok meningsfulle oppgaver. Foto: UiO.

– Vi er helsepersonell

Professor, og tidligere dekan, Pål Barkvoll, ved Universitetet i Oslo har nettopp tatt fatt på sin første periode som president i Association for Dental Education in Europe (ADEE), en internasjonal medlemsorganisasjon som representerer 131 universiteter og læresteder med tannlegeutdanning i Europa. ADEE har som formål å fremme kunnskap om oral helse, utdanning og utdanningsforskning.

– Vi er etablert for å promotere god utdanning slik at de orale helsetjenestene i Europa holder et høyest mulig nivå. Policydokumentet fra NTF er helt i tråd med våre egne retningslinjer, det samme er resolusjonen WHO vedtok våren 2021 om oral helse, sier Barkvoll.

Som professor i oralkirurgi og oralmedisin, og kursgiver i en årrekke, har han ofte protestert mot skjønnhetsindustriens voksende tilbud innen tannhelsetjenesten.

– Nettopp dette at vi ikke skal selge kosmetiske tjenester, er en av de tingene som har vært særdeles viktig for meg å få frem. Vi er helsepersonell. Vi skal forbygge og behandle sykdom på medisinsk/odontologisk grunnlag, sier Barkvoll.

De som er tannlegestudenter i dag, skal praktisere frem til 2070. Til tross for at befolkningen generelt får stadig friskere tenner, vil det alltid være grupper med et stort behov for omfattende oral rehabilitering som følge av ulike andre sykdommer.

Må ha meningsfulle oppgaver

– Det er gledelig at tannhelsesituasjonen bedrer seg. Generasjonen født før fluor vil ha et reparasjonsbehov inntil de går ut av tiden, men vi må ta stilling til hvordan utdanningen skal innrettes på sikt. Fremtidens allmenn-tannlege må være i stand til å ta et enda mer helhetlig

ansvar for munnhulen med hensyn til forebygging og behandling.

– I hvilken grad skal allmenntannlegene spesialiseres?

– Det er to spørsmål som blir viktige fremover. Det første er i hvilken grad man skal styrke grunnutdanningens kliniske trening for å gjøre allmennpraktikeren i stand til å utføre mer omfattende rehabilitering.

– Så kommer vi ikke utenom at vi per i dag har sju spesialiteter i Norge. Det er ingen hemmelighet at jeg mener at fremtidens allmennpraktikere må spise seg inn på noen av områdene som spesialistene har i dag. For å kunne utføre yrket sitt på en meningsfull måte, må fremtidens tannleger også ha meningsfulle oppgaver, sier han.

– Vil det bli mindre behov for allmennpraktikeren i fremtiden?

– Det er vanskelig å spå om fremtiden. Men vi må ta innover oss at de som tilhører den generasjonen som sysselsetter tannlegene i dag ikke vil vare evig. Samtidig vet vi at det alltid vil finnes grupper i befolkningen med behov for omfattende behandling. Noen må ta et ansvar for pasientens orale helse, og det bør være fremtidens allmenntannlege, sier Barkvoll.

Grunnleggende uenig

– Policydokumentet «Nødvendig helsehjelp og kosmetisk behandling for pasienter innen odontologi» som ble vedtatt på NTFs representantskap er et viktig signal til medlemmer, som er ment å bidra til refleksjon i de mange gråsonene mellom helsehjelp og kosmetikk i tannlegefaget. Samtidig er dokumentet et klart signal til alle ikke-tannleger om at tannleger er seg sitt ansvar bevisst også som påvirkere, i en tid som i økende grad preges av økt kroppspress og psykiske helseplager. Utgangspunktet er helt klart – vi er først og fremst helsepersonell.

– Når det er sagt er det synspunkter i Barkvolls innlegg som er nettopp det – synspunkter. Det er veldig mye vi ikke vet om vår egen tjeneste. Vi kan ikke støtte Barkvolls utsagn om at det er mange tannleger som utfører kosmetisk behandling, men er enige i at vi ser en tendens til at dette markedsføres i økende grad, og da særlig i de store byene, og av enkelte av de store kjedene. NTF er tydelig på at vi tar avstand fra at tannleger skal markedsføre slik behandling, og at tannleger skal være seg sitt ansvar bevisst når de får pasienter som etterspør et slikt tilbud. Vi erfarer at de aller fleste tannleger oppfatter seg som helsepersonell og er bevisste hvilket ansvar de har.

Heming Olsen-Bergem, president i NTF, er ikke enig i at det er behov for færre tannleger og flere tannpleiere. Foto: Kristin Aksnes.

NTF er enig i at tannlegen er og fortsatt skal være den som innehar breddekompetansen til å ivareta pasientenes munnhelse. Det er kommet påstander fra annet hold om at det, grunnet fremtidig mindre behandlingsbehov og økende diagnostikk, vil være behov for færre tannleger og flere tannpleiere. Dette er jeg grunnleggende uenig i. Diagnostikk, det å identifisere munnhulesykdom, krever stor kompetanse, og det er all grunn til å tro at dette blir mer komplisert i fremtiden. Da kreves det tannleger med god og bred kompetanse. Samtidig kreves det spesialister med en spisset kompetanse som kan støtte tannleger, leger og annet helsepersonell. NTF er opptatt av balansen mellom disse gruppene. Vi har mange spesialiteter i én kroppsdelt, og de spesialitetene vi har nå er i god balanse til breddetannlegen. Alle er nødvendige, men det må ikke bli slik at endringer i spesialistområdene fører til at breddekompetansen til tannlegen blir smalere. Her må utdanningsinstitusjonene være seg bevisst hvilket ansvar de har, noe jeg opplever at de er. NTF følger likevel med på dette. Det er vårt klare ståsted at breddekompetansen nå og i fremtiden hører til tannlegen, med spisset støtte fra tannlegespecialistene.